

संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यानातील पात्र अतिक्रमकांचे पुनर्वसन व अपात्र अतिक्रमणांचे निष्कासन यावर सनियंत्रण करण्याकरीता समिती गठीत करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
महसूल व वन विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक : डब्ल्यूएलपी- ०४.२५/प्र.क्र.१०२/फ-१
मंत्रालय, मुंबई ४०००३२.
दिनांक :- ०९ एप्रिल, २०२५.

संदर्भ:

१. मा. उच्च न्यायालय, मुंबई येथील रिट याचिका क्र.३०५/९५ मध्ये मा. न्यायालयाने दिलेले आदेश दिनांक ०७.०५.१९९७
२. मा. उच्च न्यायालय, मुंबई येथील जनहित याचिका क्र.४८/२०२३ व रिट याचिका क्रमांक ३०५/९५ मधील अवमान याचिका क्र.९२३७/२०२३ यांच्या एकत्रित सुनावणीमधील मा. न्यायालयाने दिलेले आदेश दिनांक १४.०१.२०२५
३. मा. मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य यांच्या अध्यक्षतेखाली दिनांक २५.०२.२०२५ रोजीची बैठक.

प्रस्तावना:-

संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यानातील अतिक्रमणाबाबत मुंबई एनव्हायरनमेंटल अॅक्शन ग्रुप यांनी दाखल केलेल्या रिट याचिका क्र. ३०५/९५ मध्ये मा. मुंबई उच्च न्यायालयाने विविध आदेश पारीत केले असून, त्यामधील दिनांक ०७.०५.१९९७ रोजीच्या आदेशान्वये संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यानातील दिनांक ०१.०१.१९९५ पूर्वीच्या अतिक्रमकांचे उद्यानाबाहेर पुनर्वसन करण्याचे निर्देश दिले होते.

तद्नंतर संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यानातील अतिक्रमकांच्या पुनर्वसनाबाबत सम्यक जनहित सेवा संस्था यांनी मा. उच्च न्यायालयात जनहित याचिका क्र.४८/२०२३ दाखल केली आहे. दरम्यानच्या काळात कन्झर्वेशन अॅक्शन ट्रस्ट यांनी देखील मा. उच्च न्यायालय येथे अवमान याचिका क्रमांक ९२३७/२०२३ (लॉजींग नंबर) दाखल केली असून तीची सुनावणी जनहित याचिका क्रमांक ४८/२०२३ सोबत एकत्रितरित्या सुरु आहे.

सदरच्या दोन्ही याचिकांच्या एकत्रित सुनावणी दरम्यान दिनांक १४.०१.२०२५ रोजी झालेल्या सुनावणीमध्ये मा. उच्च न्यायालयाने संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यानातील पात्र अतिक्रमकांच्या पुनर्वसनाबाबत व अपात्र अतिक्रमणांच्या निष्कासनाबाबत कालबद्ध कार्यवाही करण्याचे निर्देश दिलेले आहेत. त्या अनुषंगाने मा. मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य यांच्या अध्यक्षतेखाली झालेल्या दिनांक २५.०२.२०२५ रोजीच्या बैठकीमध्ये मा. मुख्यमंत्री यांनी दिलेल्या निर्देशानुसार संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यानातील पात्र अतिक्रमकांच्या पुनर्वसनाच्या व अपात्र अतिक्रमणांच्या निष्कासनाच्या प्रक्रियेवर सनियंत्रण करण्याकरीता समिती गठीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यानातील पात्र अतिक्रमकांच्या पुनर्वसनाच्या व अपात्र अतिक्रमणांच्या निष्कासनाच्या प्रक्रियेवर सनियंत्रण करण्याकरीता मुंबई उपनगर जिल्ह्यातील संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यानाच्या क्षेत्राकरीता व ठाणे जिल्ह्यातील संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यानाच्या क्षेत्राकरीता खालीलप्रमाणे नमुद दोन वेगवेगळ्या समित्या गठीत करण्यात येत आहे.

१. मुंबई उपनगर जिल्ह्यातील संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यानाच्या क्षेत्राकरीता सनियंत्रण समिती

अ.क्र.	पदनाम	समितीतील पद
१.	उप संचालक (दक्षिण), बोरीवली, संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यान	अध्यक्ष
२.	जिल्हाधिकारी, मुंबई उपनगर यांचे उप जिल्हाधिकारी दर्जाचे प्रतिनिधी	सदस्य
३.	पोलीस आयुक्त, मुंबई यांचे सहायक आयुक्त दर्जाचे प्रतिनिधी	सदस्य
४.	आयुक्त, मुंबई महानगरपालिका यांचे सहायक आयुक्त दर्जाचे प्रतिनिधी	सदस्य
५.	उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास मंडळ, मुंबई यांचे प्रतिनिधी	सदस्य
६.	मुख्य कार्यकारी अधिकारी, झोपडपट्टी पुनर्वसन प्राधिकरण, मुंबई यांचे प्रतिनिधी	सदस्य
७	सहायक वनसंरक्षक (दक्षिण), बोरीवली संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यान	सदस्य सचिव

२. ठाणे जिल्ह्यातील संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यानाच्या क्षेत्राकरीता सनियंत्रण समिती

अ.क्र.	पदनाम	समितीतील पद
१.	उप संचालक (उत्तर), येऊर, संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यान	अध्यक्ष
२.	जिल्हाधिकारी, ठाणे यांचे उप जिल्हाधिकारी दर्जाचे प्रतिनिधी	सदस्य
३.	पोलीस आयुक्त, ठाणे यांचे सहायक आयुक्त दर्जाचे प्रतिनिधी	सदस्य
४.	आयुक्त, ठाणे महानगरपालिका यांचे सहायक आयुक्त दर्जाचे प्रतिनिधी	सदस्य
५.	उपाध्यक्ष तथा मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास मंडळ, मुंबई यांचे प्रतिनिधी	सदस्य
६.	मुख्य कार्यकारी अधिकारी, झोपडपट्टी पुनर्वसन प्राधिकरण, मुंबई यांचे प्रतिनिधी	सदस्य
७	सहायक वनसंरक्षक (उत्तर), येऊर संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यान	सदस्य सचिव

सर्व संबंधित वनपरिक्षेत्र अधिकारी यांनी त्यांच्या कार्यक्षेत्रातील पात्र अतिक्रमकांच्या पुनर्वसनाच्या व अपात्र अतिक्रमणांच्या निष्कासनाच्या अनुषंगाने केलेल्या कार्यवाहीचा अहवाल उपरोक्त नमुद समितीसमोर सादर करावा. तसेच सदर अहवालाच्या अनुषंगाने दोन्ही समित्यांनी मा. उच्च न्यायालय, मुंबई यांचे निर्देशानुसार सुरू असलेल्या संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यानातील पात्र अतिक्रमकांच्या पुनर्वसनाच्या व अपात्र अतिक्रमणांच्या निष्कासनासंदर्भात आवश्यक ती कार्यवाही करावी व केलेल्या कार्यवाहीचा अहवाल दर १५ दिवसांनी वन संरक्षक व संचालक, संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यान, बोरीवली यांना सादर करावा. वन संरक्षक व संचालक, यांनी दोन्ही समित्यांच्या कामकाजावर सनियंत्रण करावे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२५०४०९१४४८४१३९१९ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(उदय ढगे)
विशेष कार्य अधिकारी,
महसूल व वन विभाग

प्रति,

१. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वनबल प्रमुख), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.
२. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन्यजीव), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.

३. आयुक्त, मुंबई महानगरपालिका, मुंबई.
४. उपाध्यक्ष तथा मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास मंडळ, वांद्रे (पूर्व), मुंबई.
५. पोलीस आयुक्त, मुंबई.
६. अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन्यजीव), पश्चिम मुंबई.
७. आयुक्त, ठाणे महानगरपालिका.
८. वनसंरक्षक तथा संचालक, संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यान, बोरीवली.
९. जिल्हाधिकारी मुंबई उपनगर/ठाणे.
११. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, झोपडपट्टी पुनर्वसन प्राधिकरण, वांद्रे(पूर्व), मुंबई.
१२. उप संचालक (दक्षिण) बोरीवली/(उत्तर) येऊर.
१३. वन परिक्षेत्र अधिकारी, तुळशी वनपरिक्षेत्र बोरीवली/येऊर वन परिक्षेत्र, संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यान.